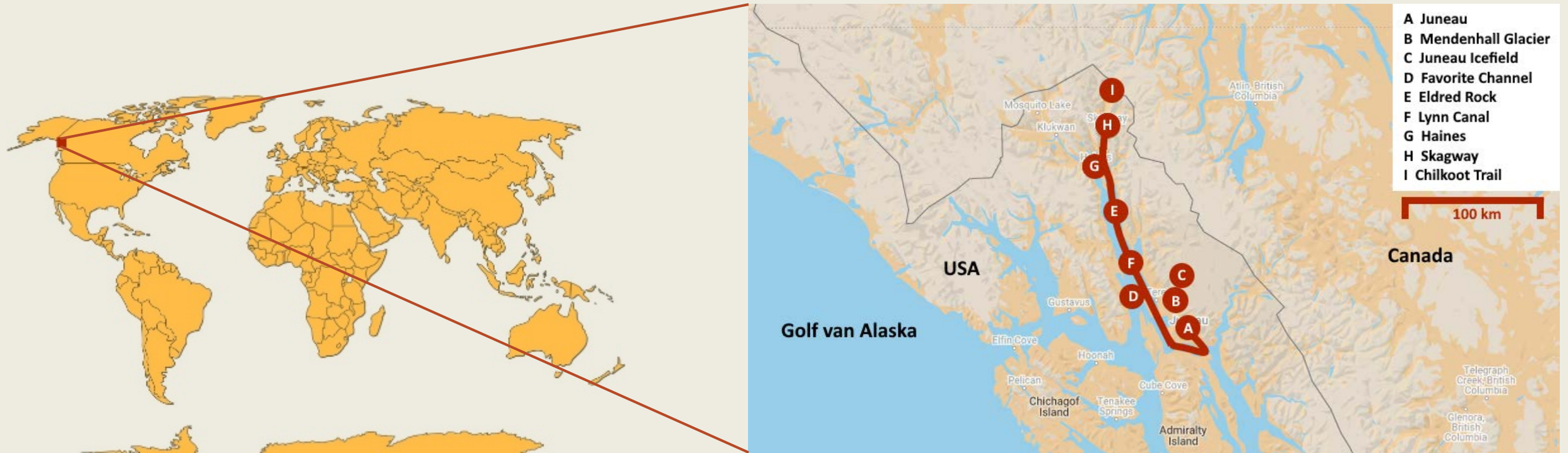


# Twee jaar te laat op 't appel

USA – Canada | Anno 2005

Woensdag 20 juli | Juneau – Skagway ..... 2

Donderdag 21 juli | Skagway..... 6



## Woensdag 20 juli | Juneau – Skagway

Zijn eerste jachtgeweer kreeg Rudi op zijn zevende verjaardag. Geboren en getogen in Juneau noemt hij zich één van de *local animals*. In 1923 liet zijn vader Duitsland voorgoed achter zich om zich in Alaska te vestigen. Voor de rest van zijn leven zou hij hier 363 dagen per jaar in de mijn werken tegen 3 dollar per dag. Twee dagen per jaar had hij vrij, op kerstdag en op Labor Day, de eerste maandag van september.

Een fervent jager is het, onze praatgrage taxi-chauffeur. Maar ook het zicht van tienduizenden paaiende zalmen kan Rudi beroeren. *Mind boggling* noemt hij dat. Helaas brengt de recente droogte – *pardon, droogte?* – de *salmon run* dit jaar ernstig in het gedrang. *Gelukig* is het nu al een week aan het regenen, zodat de zalm eindelijk zijn opwachting maakt in de rivieren.

Toch lijkt het vandaag alvast snor te zitten



met het weer. Dat talloze waterniviertuigjes als nijdige horezels boven de stad hangen, sterkt ons in onze overtuiging dat de weersvoorspellingen gunstig zijn.

Voor onze tocht door het Canadese Yukon hebben we een huurauto nodig. Dus laten we ons door Rudi bij de Hertzstand op de luchthaven dropen. In Juneau een auto huren, het heeft iets vreemds over zich. Zowat het eerste wat je met je voertuig doet, is hem in de buik van een ferryboot parkeren. Gezien de isolatie van Alaska's hoofdstad heb je nauwelijks andere mogelijkheden.

Het is opnieuw de Matanuska waarmee we de resterende 170 km naar [Skagway](#) zullen overbruggen, helemaal aan het noordelijke uiteinde van Inside Passage. Vandaar is het nog iets meer dan zevenhonderd kilometer over land tot Dawson City.

Terwijl de Matanuska met een brede bocht [Favorite Channel](#) indraait, zet de zon de baai in een warme gloed. Een onvergetelijk vergezicht op de imposante [Mendenhall Glacier](#) is



er het gesmaakte neveneffect van. Elk jaar valt ruim dertig meter sneeuw op [Juneau Icefield](#). Daar voedt het ijsveld een veertigtal grote gletsjers mee. Eentje daarvan is deze Mendenhallgletsjer, 21 km lang. Het ijs dat in de gletsjer gevangen zit, doet er 200 tot 250 jaar over om die afstand af te leggen.

---

*Een onvergetelijk vergezicht op de imposante Mendenhall Glacier is er het gesmaakte neveneffect van*

---

Eindelijk, daar is ie dan, de Inside Passage zoals die in de boekjes beschreven staat en zoals wij ons die in onze dromen voorgesteld



hebben. Geen kille, winderige vaart onder een benepen wolkendek, maar een schier eindeloze confrontatie met de zonovergoten fjordenkust in al haar grootsheid. Rechts glijden [Herbert Glacier](#) en de majestueuze [Eagle Glacier](#) voorbij.

Lang duurt de pret niet. Een dicht wolkendek schuift treiterig voor de zon. Een kille zee-wind veegt in een oogwenk alle zonneklopers van het dek. Het verschil tussen behaaglijk warm en bitsig koud is een kwestie van minuten in Alaska.

Dat de natuur steeds barder wordt, blijkt uit de lange reeks besneeuwde toppen van de [Chilkat Range](#) die aan onze linkerkant voorbischuiven. Rechts in de verte begroet een eenzame bultrug ons kortstondig met zijn spuitfontein.

Half vijf is het als de fotogenieke vuurtoren van [Eldred Rock](#) voorbischuift. Al die tijd



vaart de Matanuska dicht onder de [Kakukan Range](#), zodat we met gemak de gevarieerde geologische structuren kunnen waarnemen. De dichte bewolking belemmert geenszins het zicht op de hoge toppen aan weerszijden van het imposante [Lynn Canal](#). Met 610 m is dat een van de diepste fjorden ter wereld.

---

*De besneeuwde toppen van Chilkat Range en de fotogenieke vuurtoren van Eldred Rock schuiven langzaam voorbij*

---

Het valt niet te ontkennen dat Inside Passage ten noorden van Juneau veel indrukwekkender is dan ten zuiden ervan. Al moeten we ruitelijk toegeven dat we Wrangell Narrows in volle duisternis niet in zijn ware grootsheid hebben kunnen appreciëren.

Aanmeren in [Haines](#), dat lukt even niet. Een andere ferry, de Leconte, monopoliseert de

enige [aanlegsteiger](#). Zo te zien loopt hij achter op zijn tijdschema en zal die achterstand besmettelijk blijken te zijn. Met bijna een uur vertraging zetten we even na acht onze tocht verder door [Chilkoot Inlet](#). Steeds smaller, steeds hoger, steeds indrukwekkender wordt de fjord naarmate we noordwaarts varen.

Geleidelijk naderen we nu [Skagway](#), langs alle kanten door hoge, deels besneeuwde bergtoppen omgeven. Het buitenmaatse decor reduceert de gebouwen van het voormalige goudzoekersstadje tot speelgoedhuisjes van een modelspoorbaan. Enkel het reusachtige cruiseschip Island Princess dat in de haven voor anker ligt, lijkt op de maat gesneden van deze gigantische omgeving.

---

*Eindelijk, daar is ie dan, de Inside Passage zoals die in de boekjes beschreven staat*

---

De naam Skagway zou van het Tlingit-woord *skagwae* afkomstig zijn. *Veel wind* zou dat betekenen. Dat belooft. Wat regenval betreft, zitten we hier goed, want met zijn luttel 750 mm per jaar is Skagway de droogste plek van de Panhandle – niet natter dan België dus.

Al in 1887 streek hier een zekere William Moore samen met zijn zoon Bernard neer. Hij was beslist niet van gisteren, deze voormalige zeekapitein uit Hannover. Een aantal vitale aspecten waren hem immers niet ontgaan. Vooreerst bleek de sedimentvlakte aan

de monding van Skagway River ideaal te zijn om er een bloeiende nederzetting te vestigen. Voorts kon al wie over voldoende doorzettingsvermogen beschikte, via White Pass gemakkelijk tot het binnenland doordringen. Ten slotte bood het zeewater net onder de kust voldoende diepgang om grote zeeschepen te laten aanmeren. Zulke combinatie trof je toen en nu nergens anders in de Panhandle aan.

In zekere zin voorzag deze visionair dus de doortocht van de goudzoekers, de bouw van de spoorlijn over White Pass en zelfs het aanmeren van cruiseboten. Prompt nam William Moore een concessie op 64 hectare land aan de monding van de Skagway, bouwde een blokhut voor zichzelf en zijn zoon, noemde

zijn nederzetting in alle bescheidenheid Mooresville en wachtte de gebeurtenissen af. Tien jaar zou het duren vooraleer de geschiedenis hem gelijk gaf, maar dat draaide helemaal anders uit dan hij verwacht had.

Tegenwoordig telt Skagway ongeveer achthonderd inwoners. Die doen er alles aan om de authentieke sfeer en stijl van het goudzoekersstadje te handhaven en zo nodig te herstellen. Enkel de hoofdstraat Broadway is verhard, de andere straten zijn met grind bedekt en soms met houten stoepen afgeboord. Het stadje doet wat aan een openluchtstudio in Hollywood denken. Veel huisgevels zien er iets te netjes uit om authentiek te zijn. Sommige gevels zijn niet meer dan dat – losstaande houten gevels.



---

*Met 750 mm regenval per jaar is  
Skagway de droogste plek van de  
Panhandle – niet natter dan België dus*

---

Zeven blokken ver slaagt men er min of meer in het historische beeld van het goudzoekersstadje aan te houden. Achter de oorspronkelijke gevels gaan bijna steeds moderne winkels schuil, meestal met prullaria ten gerieve van cruisetouristen. Opvallend veel juweliers hebben er hun stek.

---

*William Moore had het bij het  
rechte einde gehad, maar kon  
zijn gelijk niet te gelde maken*

---

In ruil voor al die inspanningen worden de handelaars van Skagway tijdens het hoogseizoen met soms vijf cruiseboten per dag beloond, waardoor de bevolking in één klap vertienvoudigt. 's Avonds daarentegen ligt het mercantiele stadje er stil en verlaten bij. Veiligheidshalve hebben de juweliers dan hun etalages leeggehaald.

Zonder toerisme is er geen Skagway.

[Top](#)



Veel rust wordt Skagway niet gegund. Voor dag en dauw liggen vier nieuwe cruiseboten in de haven aangemeerd. Loopbruggen klappen neer op de kades, zilvergrijze toeristen overspoelen als wriemelende mieren de stoepen en de straten, energieke neringdoeners rechten vol verwachting de ruggen.

Toch kunnen we er gelukkig nog veel van het wildwestsfeertje van weleer opsnuiven, zo zal tijdens onze korte verkenning van het stadje blijken. Om acht uur reeds pikken we

in het Visitor Center de eerste vertoning mee van *Days of Adventure, Dreams of Gold*, een schitterende introductie tot de woelige periode op het einde van de 19e eeuw.

Terecht situeert de film de gebeurtenissen binnen de historische context van de depressie van 1893. Geldschaarste en veel armoede waren daar het gevolg van. Veel was er dan ook niet nodig om de goudkoorts op gang te brengen. In juli 1897 stonden [San Francisco](#) en [Seattle](#) in rep en roer. Twee boten hadden

bij hun aankomst in de havens het bericht mee dat in een zijriviertje van Klondike River nabij het Canadese [Dawson City](#) goud gevonden was. Die mare verspreidde zich als een lopend vuurtje en volstond om een ware stampede naar het noorden op gang te brengen. Dat de vondst reeds van 16 augustus 1896 dateerde en dus al bijna een jaar oud was, was niemand een zorg. Dat je bij vertrek uit San Francisco een afstand van 3 300 km te overbruggen had, evenmin. Zonder dralen, maar ook zonder de minste voorbereiding spoedden tienduizenden zich noordwaarts.

Net zoals wij arriveerden de would-be goudzoekers via Inside Passage in Skagway. In de zomer van 1897 groeide de bevolking er in amper drie maanden van twee – William Moore en zijn zoon – tot twintigduizend. Want Skagway bleek de perfecte uitvalsbasis te zijn voor goudzoekers die hun geluk in de noordelijke Klondike wilden beproeven. William Moore had het dus bij het rechte einde gehad, maar kon zijn gelijk niet te gelde maken, overrompeld als hij was door de meute.

---

*Dat de vondst reeds van 16 augustus 1896 dateerde en dus al bijna een jaar oud was, was niemand een zorg*

---

Voor de goudzoekers begon de ellende nu pas. Eerst moesten ze de bergen over. Ofwel trokken ze daartoe vanuit het nabijgelegen

[Dyea](#) via het dodelijke [Chilkoot Trail](#) naar boven, ofwel via het even dodelijke [Dead Horses Trail](#) over White Pass. Geen beeld drukt beter hun onverschrokken verbeteren uit dan de foto's<sup>21</sup> van de honderden zwarte stippen die in een lange rij gepakt en gezakt de steile sneeuwheiling van Chilkoot Trail beklimmen. Geen beeld drukt beter hun ellende en ontbering uit dan dat van de drieduizend kadavers van paarden en muilezels op White Pass.

---

*Honderden zwarte stippen die in een lange rij gepakt en gezakt de steile sneeuwheiling van Chilkoot Trail beklimmen*

---

Eenmaal boven wachtte de meute een tocht van zevenhonderd kilometer door het onherbergzame Yukon. Maar dat was buiten de *mounties* gerekend, de *Royal Canadian Mounted Police*. Die wisten maar al te goed dat je onvoorbereid zulke tocht niet kon



overleven. Dus hielden ze iedereen tegen die niet voldoende gerief mee had om één jaar in de wildernis door te komen – een maatregel die zonder twijfel vele, vele duizenden levens gered heeft.

In de praktijk omvatte die welomschreven *packing list* ongeveer een ton aan werktuigen, materialen en proviand, voor een totale waarde van 250 tot 500 dollar. Dertig tot veertig keer moest elke goudzoeker de pas over met een deel van die vracht op zijn rug, tot hij heel zijn hebben en houden naar de oever van [Bennett Lake](#) overgebracht had.

Uiteindelijk bleken ze met ongeveer 28 000 te zijn. Noodgedwongen brachten ze de winter van 1897-1898 op de oever van het meer door. Zolang de Yukon dichtgevroren was, was van verder reizen immers geen sprake.

Het enige dat ze al die tijd omhanden hadden, was het bouwen van een bootje. Want daarmee zouden ze tijdens de komende lente Yukon River afvaren. Na hun doortocht zou er in de wijde omgeving geen splinter hout overblijven.

Nu was het alleen nog wachten op de *break-up*, het breken van het ijs op de Yukon. Dat nam krakend een aanvang op 29 mei 1898. Enkele dagen later zetten duizenden bootjes – netjes van een nummer voorzien door de immer bedrijvige *mounties* – koers naar het 650 km stroomafwaarts gelegen Dawson City.

---

*Dertig tot veertig keer moest elke goudzoeker met een zware lading op zijn rug de pas over trekken*

---

Toen ze daar in juli 1898 eindelijk arriveerden, bijna twee jaar na die fameuze zestiende augustus in 1896, konden ze alleen maar vaststellen dat elke morzel grond in de eerste dagen en weken na de ontdekking geclaimd was door avonturiers die veel dichter bij de bron zaten. De onfortuinlijke nieuwkomers konden enkel nog in loondienst naar goud zoeken, of ter plaatse hun oorspronkelijke stiel uitoefenen, of ... terugkeren naar waar ze van gekomen waren.

Tot zover het grote verhaal van de *Gold Rush*. Ranger Jennifer van het *Klondike Gold Rush National Historical Park* zal ons nu door het stadje leiden langs een aantal historische plekjes die onlosmakelijk met de sage van de goudzoekers verbonden zijn. Haar invalshoek zal onorthodox zijn, verzekert ze ons met pretoogjes. Want ze zal focussen op de rol

van de vrouw, aangezien de officiële geschiedschrijving die wel eens over het hoofd ziet. *History* is immers nog steeds *his story*, grapt ze niet ten onrechte.

Op het hoogtepunt van de goudkoorts telde Skagway 30 000 inwoners, 80 saloons en 1 kerk. Soms maakten de bewoners het zo bont dat in de officiële annalen gewag gemaakt werd van acht vuurgevechten op één avond. In die woelige tijden had een vrouw slechts drie opties: trouwen, in loondienst werken of in de prostitutie werken. Elk van die opties had een economische drijfveer, stelt Jennifer terecht. Maar elk van die opties impliceerde ook een vorm van prostitutie, is haar franke analyse. Bovendien hoorde een vrouw in die Victoriaanse tijden in alle omstandigheden voorbeeldig gekleed te gaan – een dame blijft een dame, ook op het Chilkoote Trail of het Dead Horses Trail.





Skagway – Broadway



Visitor Center



Broadway

*Veel huisgevels zien er iets te netjes uit om authentiek te zijn. Soms zijn het niet meer dan losstaande houten gevels*

Jefferson Smith's Parlor was de plek waar de beruchte Soapy Smith zijn lucratieve zaakjes regelde. Daar runde deze lokale maffiabaas een telegraafkantoor waar pas aangekomen *greenhorns* of groentjes voor vijf dollar aan het thuisfront konden laten weten dat ze behouden aangekomen waren. Pure oplichterij was dat, want de telegraafdraden eindigden een paar honderd meter verder in de sneeuw. Toch kwam van het thuisfront stevast het antwoord dat ze zeer opgetogen waren over het goede nieuws, maar dat ze dringend geld nodig hadden. Als de *greenhorns* hem dat geld even wilden overhandigen, dan zou Soapy Smith wel voor de transmissie instaan. Uiteindelijk zou Soapy Smith op 8 juli



Red Onion Saloon

1898 door Frank Reid neergeschoten worden, maar zou die laatste daarbij zelf dodelijk gewond worden.

Ooit was de Red Onion Saloon een bordeel. Tegenwoordig fungeert de eerste verdieping ervan als bordeelmuseum. Net zoals in 1898 duurt een tour in 2005 nog altijd 15 minuten en kost hij nog altijd vijf dollar. Enkel de inhoud van de tour is een beetje gewijzigd, grinnikt Jennifer.

In de gerenoveerde Mascot Saloon gingen heren langs de voordeur binnen, terwijl dames die zichzelf respecteerden langs de achterdeur binnenglipten. Ook vandaag is dat nog steeds de regel. De saloon is prachtig gerestaureerd. De eerste verdieping deed als *flophouse* dienst – gasten konden er tegen betaling op de vloer slapen. *Prohibition law* leidde op 21 augustus 1916 tot de sluiting van de saloon.



Door de houten gevels van de gebouwen hoger op te trekken dan nodig, probeerde men ze groter te doen lijken. Zelfs toen de nederzetting in de zomer van 1897 louter uit tenten bestond, werd die truc al toegepast. Achter een vlakke houten gevel ging vaak een gewone tent schuil, maar de potentiële klant had de indruk dat hij een echt gebouw betrad.

*History is immers nog steeds his story, grapt ze niet ten onrechte*

Uiteindelijk leidt Jennifer ons naar de geres taureerde blokhut van de onfortuinlijke William Moore. Dat bijna van de ene dag op de andere tienduizenden goudzoekers zonder

scrupules zijn concessies zouden inpalmten, stond niet in zijn scenario. Toch slaagde hij er nog in een grote welstand op te bouwen, onder andere met zijn houtzagerij. Zijn zoon, die al die tijd met hem samenleefde, huwde een Tlingit-prinses. Het huis dat zij bouwden naast vaders blokhut, is tegenwoordig als museum ingericht.

Nog even struinen we door Gold Rush Cemetery, het iconische kerkhof iets ten noorden van het stadje. Bijna alle graven onder de bomen dateren uit de hectische jaren van 1897 tot 1906. In de druilerige regen stellen we vast dat Soapy Smith het met een onbeduidend graf aan de zijkant van het kerkhof moet stellen. Frank Reid's monumentale graf

daarentegen prijkt centraal, met het toepasselijke epitaaf *He gave his life for the honour of Skagway*.

Ook Ella Wilson ligt hier begraven. De tragiek van haar korte leven kennen we niet, ze was amper achttien toen ze stierf. De omstandigheden moeten haar een leven als hoertje opgedrongen hebben, een treffende illustratie van Jennifers boude analyse. Oorspronkelijk stond *She gave her honour for the life of Skagway* op haar grafsteen te lezen, met een knipoog naar Frank Reid's epitaaf. Maar dat was voor de weldenkende burgers van Skagway teveel van het goede. Bij de restauratie van het kerkhof werd het epitaaf achterwege gelaten.

Jaak Palmans  
© 2005, 2020

*Lees het vervolg in (3/4)*  
[Alleen op de wereld](#)

<sup>2)</sup> Bronvermelding van de zwart-witfoto's:

- [Klondikers ascending to summit of Chilkoot Pass](#)
- [Chilkoot Pass Steps](#)
- [Chilkoot Pass Slope](#)

[Top](#)

